

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

יציאה בשבת בתכשיטים

(נ"ז א') משנה: ולא (תצא לרשות הרבים) בעיר של זהב.

(נ"ט א') (ומבאר) מאי עיר של זהב? ירושלים דדהבא, כדעבד ליה רבי עקיבא לדביתהו.

(נ"ט ב') תנו רבנן: לא תצא אשה בעיר של זהב. ואם יצתה, חייבת חטאת, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא תצא, ואם יצתה, פטורה. רבי אליעזר אומר: יוצאה אשה בעיר של זהב לכתחלה.

במאי קמיפלגי? רבי מאיר סבר משוי הוא. ורבנן סברי תכשיט הוא, דילמא שלפא ומחויא ליה ואתיא לאתויי. ורבי אליעזר סבר, מאן דרכה למיפק בעיר של זהב? אשה חשובה, ואשה חשובה לא משלפא ומחויא.

(נ"ט ב') כלילא (עטרה על המצח, וקושרתו מאוזן לאוזן) - רב אסר (לצאת בשבת). ושמואל שרי.

דאניסכא (ממתכת, כגון זהב או כסף), כו"ע לא פליגי דאסור (שמתוך חשיבותו תשלפנו להראותו). כי פליגי דארוקתא (רצועה שמצוירת בזהב ובאבנים טובות): מר (רב) סבר אניסכא עיקר, ומר (שמואל) סבר ארוקתא עיקר (ולא תשלפנו).

רב אשי מתני לקולא: דארוקתא, דכולי עלמא לא פליגי דשרי. כי פליגי דאניסכא. מר (רב) סבר דילמא שלפא ומחויא ואתי לאתויי. ומר (שמואל) סבר מאן דרכה למיפק בכלילא, אשה חשובה. ואשה חשובה לא שלפא ומחויא?²

אמר ליה רב שמואל בר בר חנה לרב יוסף: בפירוש אמרת לן (לפני שחלית³) משמיה דרב (שאסר כלילא לעיל), כלילא שרי (ועל כרחק הבנת כרב אשי שמחלוקתם בדניסכא, אבל בארוקתא מודה רב שמותר⁴). דרש לוי בנהרדעא: כלילא שרי.

(נ"ז א') (המשך משנה): ולא (תצא) בקטלא. ולא בנזמים.

(נ"ט ב') (ומבאר) מאי קטלא? מנקטא פארי (אריג מקושט בזהב, סביב הצוואר. ויש מפרשים תכשיט כמין ירח מזהב לאחוז מפתחי חלוקה⁵).

(ומבאר) נזמים, נזמי האף (אבל נזמי אוזן מותרין לכתחילה, דטריחא לה מילתא למישלף ואחויי, מפני שאזניה מכוסות בקישורין).

1. ע"פ רש"י. ולא דמי לטוטפת (שאסור לצאת בה, ואמר ר' אבהו, לעיל, נ"ז א', איזוהי טוטפת, המוקפת לה מאוזן לאוזן), דטוטפת אינו קשור אלא מונח על פדחתה, ואם באה לקושרו קושרתו בשבכה. אבל כלילא אינה מניחתו על פדחתה בלי קשירה, ואינה קושרתו בשבכה אלא רצועות תלויות בו וקושרתן בהם. ב"י או"ח שגה.

2. כתב הרשב"א, דלאו למימרא דשמואל כרבי אליעזר דעיר של זהב (שמתיר) סבירא ליה, אלא סובר שמואל, שכשהתכשיט לא חשוב כולי האי, כל הנשים יוצאות בו, וגוזרים דלמא שלפא ומחויא. והיכא דחשוב טובא, כעיר של זהב, סוברים חכמים שאף אשה חשובה שלפא ומחויא (ורבי אליעזר סובר דמפני חשיבותה לא שלפא). וכשחשוב קצת, ככלילא דנסכא, גם חכמים מודים שאינו מספיק חשוב לשלוף ולהראותו, ושפיר דמי. אמנם הרי"ד הסיק מדין כלילא, שהלכה כרבי אליעזר בעיר של זהב. וראה להלן.

3. רב יוסף חלה ושכח תלמודו. והיו תלמידיו מזכירים לו מימרות שאמר לפני שחלה. ראה נדרים מ"א א'.

4. רש"י ובעל המאור. וראה רמב"ן (במלחמות).

5. על פי רש"י.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

מהו עיר של זהב: רש"י פירש כמין נושקא, ומציירין בה כמין עיר. וכתב הרא"ש, והוא תכשיט עגול, ויש באמצע לשון שבו מחברין אותו למלבוש. ורבינו תם מפרש שהוא עגול, ומשימין אותו על הראש כמין עטרה⁶. והשו"ע⁷ הביא שני הפירושים.

יציאה בעיר של זהב: פסקו רי"ף, רא"ש, ורמב"ם, כחכמים שאסור לצאת בעיר של זהב. ודעת רי"ד שהלכה כרבי אליעזר. וכן כתב המאירי בשם גדולי המפרשים⁸. והשו"ע⁹ פסק כרי"ף ורמב"ם.

נזמי אוזן: נזמים היינו נזמי האף. וכתב רש"י, אבל נזמי האוזן מותרין לכתחלה, דטריחא לה מילתא למשלף ואחוויי מפני שאזניה מכוסות בקשוריה. וכן כתבו תוספות, רא"ש ור"ן. וכתב באור זרוע שבמקום שנוהגין לגלות האזנים, אסור לצאת בנזמים שבאוזן היכא דדרך להוציאם משם. וכן פסק הרמ"א¹⁰.

יציאה בכלילא: רבינו חננאל, רא"ש ועוד, פסקו כרב, ולפי הסברו של רב אשי, שכלילא דאניסכא אסור, ודארוקתא מותר. והרי"ף, רמב"ם ורי"ד פסקו כדדרש לוי בנהרדעא, שכל כלילא מותרת לצאת בה¹¹. וכן פסק השו"ע¹².

יציאת אשה חשובה בשאר תכשיטים: כתבו תוספות ורא"ש, דדוקא בכלילא שרי שמואל, וכן ר' אליעזר לעיל בעיר של זהב, לפי שאין שאר נשים רגילות בהן אלא נשים חשובות, הלכך שרי לדידהו; אבל שאר תכשיטי נשים, אפילו לאשה חשובה אסירי, דלא פלוג רבנן¹³.

6. דלאו היינו נושקא כדפירש בקונטרס, דהא אמרינן בפרק בתרא דסוטה (מ"ט ב') מאי עטרות כלות? עיר של זהב, משמע דעשוי הוא כעין עטרה. ואע"ג דאמרינן התם בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות חתנים וכלות והכא לא אסרו אלא בשבת, אומר ר"ת דדוקא לחתנים וכלות גזרו ולא לשאר בני אדם. תוספות.

7. או"ח שג, ד. מקורות - רש"י (נ"ז א', ד"ה עיר). רא"ש (סי' ד).

8. שמאחר שפסקנו בכלילא שהיא מותרת, ונתפרש הטעם בגמרא משום דאשה חשובה לא שלפא ומחויא, וראינו טעם זה בעצמו שהוזכר בעיר של זהב לדעת ר' אליעזר בסוגיא זו, ראוי לפסוק בו ג"כ להתיר לכתחילה. וכתב המאירי, ואין הדברים נראין; שמכל מקום לדעת חכמים אין עיר של זהב חשובה כל כך, עד שתהא מיוחדת לחשובה שבנשים ככלילא (וזה להיפך מסברת הרשב"א לעיל).

9. או"ח שג, ד. מקורות - רי"ף (כו ב בדפיו). רא"ש (סי' ד). רמב"ם (הל' שבת יט, ו). רי"ד (פסקיו). מאירי (נ"ט ב', ד"ה עיר).

10. או"ח שג, ח. זה לשון האור זרוע: אם כן בארץ כנען שהנשים מוליכות טבעות באזניהן ואזניהן נקובות ומכנסת בהן טבעות בריוח ומוציאה כשתרצה ואין אזניהם מכוסות לאו שפיר עבדי. מקורות - תוספות (ד"ה נזמי). רא"ש (סי' ו). ר"ן (כז א', ד"ה ומאי נזמים). אור זרוע (חלק ב, הלכות שבת סי' פד).

11. וביאר ב"ד פשוטה' (הל' שבת יט, ז), שבזה שונה מעטרה של זהב שאין האשה יוצאה בה, משום שהיא אינה קשורה כלל, וכפי שהדגיש הרמב"ם (הל' שבת יט, ו), "עטרת של זהב שמנחת על ראשה", הנחה בעלמא בלי קשירה, לפיכך יש חשש שמא תיפול. אבל "כליל של זהב" (כלשון הרמב"ם), קשור על ראשה.

12. או"ח שג, ה. מקורות - רמב"ם (שבת יט, ז). רא"ש (סי' ד). רי"ד (פסקיו).

13. והובאו דבריהם במשנ"ב (שגה, ס"ק טז). מקורות - תוספות (נ"ט ב', ד"ה מאן). רא"ש (סי' ד). עיי"ש.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שג)

- ד. לא תצא בעיר של זָהָב, ופרש רש"י שהוא תכשיט עגל ומצירין בו כמין עיר, ויש באמצע לשון שמחברים אותו למלבוש, ורבנו תם פי' שהוא כעין עטרה לראש.
- ה. כלילא, והוא תכשיט שמניחתו על פדחתה מאזן לאזן וקושרתו ברצועות התלויות, מתרת לצאת בו בין שהוא עשוי מחתיכות של זָהָב חרוזות בחוט בין שאותם חתיכות קבועות במטלית.
- ז. לא תצא בקטלא, דהינו בגד שיש לו שנצים כעין מכנסים ומכנסים בו רצועה רחבה וקושרה סביב צוארה והבגד תלוי על לבה, והוא חשוב ומציר בזהב.
- ח. לא תצא בנזמי האף, אבל יוצאת בנזמי האזן. הגה: מפני שאזניה מכסות. ובמקום שנוהגין לגלות האזנים, אסור לצאת בנזמים שבאזן היכא דדרך להוציאם משם (אור זרוע).

יציאה במיני חגורות

(נ"ט ב') קמרא (אבנט חשוב משובץ זהב ואבנים טובות), שרי (לצאת בשבת).

- (4) איכא דאמרי (דווקא) דארוקתא (מאריג), מידי דהוה אטלית מוזהבת (דהוי תכשיט ושריא¹⁴). (2) ואיכא דאמרי: דאניסכא (ממתכת), מידי דהוה אבנט של מלכים¹⁵.
- אמר ליה רבינא לרב אשי: קמרא עילוי המיינא (חגורתו הרגילה), מאי? אמר ליה: תרי המייני קאמרת (ראה להלן).
- אמר רב אשי: האי רסוקא (חגורת עור) - אי אית ליה מפרחייתא (חתיכות יוצאות ועודפות ממנו מהצדדים) - שרי (דתכשיט הוא). ואי לא - אסיר (שאינו כלי, ונעשה כמשאו¹⁶).

שיטות הראשונים

קמרא עילוי המיינא: בביאור תשובת הגמרא תרי המייני קאמרת, פירש רש"י בשם תלמידי רבינו יצחק, שהתשובה היא שהדין הוא כמו שתי חגורות, וברור שזה חשוב משא ואסור לצאת כן בשבת. וכן דעת תוספות ורא"ש. ובשם תלמידי רבינו הלוי כותב רש"י להיפך, שדבר פשוט שמותר ללבוש אף שתי חגורות זו על גב זו. ורי"ף ורמב"ם השמיטו דין זה. והשו"ע¹⁷ סתם להתיר, והרמ"א בשם ויש אוסרים פסק כתוספות ורא"ש.

14. ולמשלף ואחוי לא חיישינן, שאין דרך להתיר אזורו בשוק ויפלו בגדיו. רש"י (ואזיל לשיטתו, להלן ס"ב א', שסובר שגם לאיש אסור לצאת בתכשיטים. אבל לר"ת והרמב"ם, אין צריך לטעם זה; שהרי באיש אין חשש דלמא שליף ואתי לאתווי).

15. הרא"ש (ס"ד ד) פירש שהוא חגור שבמתניים, ויש בו חתיכות זהב קבועות. אניסכא - כלומר, שהן חתיכות נקובות ומכניסים בהן חוט להעמידן. ארוקתא - דהיינו שרקומות על מטלית.

16. ע"פ ר"ח ורי"ף. ורש"י פירש רסוקא, חתיכת מעיל רחבה.

17. או"ח שא, לו. השו"ע פסק ע"פ מסקנת הב"י מהשמטת הרי"ף והרמב"ם שדעתם להתיר. והרמ"א כתב: ויש אוסרים שתי חגורות זה על זה, אא"כ מלבוש מפסיק ביניהם (או"ז, תוספות ומרדכי), וכן ראוי לנהוג.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שא)

לו. מתר לצאת בשבת בשני מלבושים זה על גבי זה בין לצרכו בין לצרף חברו בין שהם שני חלוקים בין שהם שני סרבלים (פי' סרבל כסות העליון) בין שהם שתי חגורות זו על גבי זו, ואפלו אין מלבוש מפסיק ביניהם.
הגה: ויש אוסרים שתי חגורות זה על זה אלא אם כן מלבוש מפסיק ביניהם (אור זרוע ותוספות ומרדכי פרק במה אשה), וכן ראוי לנהג. ומתיר ללבש שני כובעים זה על זה (אור זרוע), וכן שני אנפילאות (אגור).
לז. מתיר לצאת בשבת בבתי ידים הנקראים גואנטי"ש. ויש מי שמחמיר להצריך שיתפרם מערב שבת בבתי ידים של מלבושיו או שיקשרם בהם קשר של קימא יפה, וראוי לחוש לדבריו.

(או"ח, הלכות שבת, סימן שג)

ו. דסוקיא, דהינו חתיכת מעיל רחבה, אם יש בה רצועות קצרות תלויות בה לקשרן בהם ולהדקן סביבותיה דמהדק, שרי, ואם אין לו רצועות, אסור.